

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено
Завідувач

“ ”

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: **«Облік та контроль витрат на підприємстві, що надає послуги (на прикладі Товариства з обмеженою відповідальністю «Проектно-монтажна компанія» «Зевс»)**

Виконавець:

студентка центра заочної та вечірньої форми навчання

Карпова Владислава Костянтинівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

-
/підпис/

Науковий керівник:

ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Самострол Світлана Вячеславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

-
/підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ	6
1.1. Економічна сутність витрат їх визначення, склад та класифікація	6
1.2. Організаційні засади обліку витрат підприємства	16
1.3. Проблемні питання обліку витрат та напрями його удосконалення	22
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ПМК» «ЗЕВС»	28
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства та його облікової політики.....	28
2.2. Склад та облік собівартості послуг	35
2.3. Облік інших витрат та напрями його удосконалення	43
РОЗДІЛ 3 ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА КОНТРОЛЮ ВИТРАТ	48
3.1. Теорія та практика внутрішнього контролю витрат.....	48
3.2. Оцінка стану внутрішнього контролю ТОВ «ПМК» «ЗЕВС», напрями його удосконалення	54
3.3. Аналіз витрат на ТОВ «ПМК» «ЗЕВС».....	61
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	5
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку ринкових відносин в економіці України впливає на діяльність підприємств, що потребує чіткого регулювання всіх процесів під час господарської діяльності, яке досягається за рахунок бухгалтерського обліку та аналізу основних економічних показників діяльності підприємства.

Підприємницька діяльність здійснюється з метою отримання прибутку одним із основних ціноутворюючих чинників і одним із основних чинників що впливають на формування прибутку, є витрати. Саме тому питання бухгалтерського обліку витрат потребує значної уваги керівництва підприємства та управлінського персоналу.

Будь-який господарський процес полягає у виробництві певного виду продукції, робіт, послуг, а це, в свою чергу, пов'язане з використанням ресурсів як людських, так і матеріальних, які є основою і необхідною умовою виконання програм з випуску та реалізації продукції та становлять витрати виробництва, що необхідні для отримання прибутку. Сукупність цих витрат утворює валові витрати підприємства. Посилення конкуренції змушує існуючі підприємства серйозно задуматися над тим, як би не втратити частину своєї ринкової частки і не знизити свої прибутки. Це приводить їх до аналізу витрат на виробництво. В цьому полягає актуальність теми дослідження, що пов'язана з тим, що для успішного функціонування та розвитку підприємств необхідно вести бухгалтерський облік, який дозволить на його основі зробити аналіз витрат виробництва і собівартості продукції і, як наслідок, можливість максимізувати прибуток.

Питанням методології обліку витрат присвячені праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як К. Друрі, Ч.Т. Хорнгерена та Дж. Тостера, Ф. Бутинець, В. Палий, М. Чумаченко, Л. Хорунжий, О. Юрківський, В. Моссаковський, М. Дем'яненко, П. Хомин, В. Дерій, О. Радченко, П. Саблук, В. Лінник, Ю. Литвин, В. Жук, М. Огійчук та інші.

Високооцінюючи здобутки вітчизняних і зарубіжних учених, зазначимо, що практика діяльності підприємств з надання послуг вимагає системного дослідження організаційно-методичних засад обліку та контролю витрат діяльності з урахуванням організаційно-технологічних особливостей і інформаційних потреб управління. Це зумовило вибір теми кваліфікаційної роботи, підтверджує її актуальність та дало змогу визначити мету, завдання й основні напрями дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних питань організації та ведення обліку і контролю витрат, розробка рекомендацій з удосконалення їх організації та здійснення.

Завдання дослідження. Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність витрат їх визначення, склад та класифікацію;
- провести огляд нормативно-правового забезпечення обліку витрат;
- визначити організаційні засади обліку витрат підприємства;
- дослідити діючу практику обліку витрат підприємства;
- дати загальну характеристику підприємства, та його фінансового стану;
- розглянути теоретичні та практичні питання контролю витрат;
- на основі порівняння теоретичних знань і практики діяльності базового підприємства сформулювати висновки та пропозиції по удосконаленню обліку та внутрішнього контролю витрат досліджуваного підприємства.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є облік та контроль витрат проектно-монтажної компанії ТОВ "ПМК" "ЗЕВС".

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку та контролю витрат на підприємствах, що надають послуги.

Методи дослідження. Для досягнення мети роботи та вирішення поставлених завдань використано такі методи дослідження: абстрактно-логічний; комплексно-системний підхід; статистико-економічні методи, графічний; причинно-наслідкових зв'язків. Для обробки даних, наведених у

роботі застосовувались такі методичні прийоми: огляд, документальна перевірка, техніко-економічні розрахунки, аналітичні групування, структурний аналіз, узагальнення, підрахунок.

Інформаційною базою дослідження виступили нормативні та законодавчі документи, що регламентують організацію та ведення бухгалтерського обліку витрат в Україні, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених в області бухгалтерського обліку та аудиту, економічної теорії, довідково-інформаційні видання, матеріали науково-практичних конференцій, дані облікових реєстрів, статистичної та фінансової звітності ТОВ «ПМК» «ЗЕВС», Інтернет-ресурс.

ВИСНОВКИ

В управлінні підприємством важлива роль відводиться бухгалтерському обліку та внутрішньому контролю центральне місце в яких займає облік та контроль витрат. На основі даних про розмір та види витрат працівники управлінського апарату підприємства отримують інформацію про використання ресурсів, формування собівартості продукції, послуг, у результаті чого з'являється можливість здійснювати контроль за кількісними та якісними показниками, регулювати процес виробництва, приймати оптимальні управлінські рішення.

Оптимізація витрат забезпечує дотримання режиму економії, зростання продуктивності праці, скорочення непродуктивних витрат, що дозволяє підвищити рентабельність. Прибуток підприємства безпосередньо залежить від величини витрат. Зменшення їх шляхом ефективного управління без заниження обсягів реалізації, валових доходів, якості торговельного обслуговування зумовлює можливість збільшення прибутку. Тому правильний облік витрат, своєчасний контроль за їх формуванням, оперативний аналіз мають важливе значення для ефективного управління витратами підприємства, а введення додаткових рахунків обліку загальновиробничих витрат для деталізації їх розподілу на постійні та змінні, а також прийняття чіткої класифікації та розмежування між ними дозволить удосконалити облік витрат на підприємстві.

В бухгалтерському обліку витрати визнаються як зменшення активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства. Державою створена значна нормативно-правова база для регулювання обліку витрат.

Витрати – це важлива та складна економічна категорія, яка посідає особливо вагомим місце в управлінні підприємством загалом. Пояснити це можна так: витрати впливають на фінансові результати підприємств, застосовуються для визначення цінової політики, показують рівень технології

та організації виробництва, використовуються для оцінки ефективності господарювання шляхом порівняння витрат та результатів діяльності.

В системі показників, що характеризують ефективність виробного-господарської діяльності підприємства, провідне місце належить собівартості, що формується з витрат, понесених у процесі виробництва.

В якості об'єкта дослідження обрано ТОВ «ПМК» «ЗЕВС», що входить до група компаній ЗЕВС, які успішно працюють в сфері інженерії, пожежної та техногенної безпеки на всій території України.

Підприємство займається виконанням проектних, монтажних, пуско-налагоджувальних робіт, а також обслуговуванням і здачею в експлуатацію: протипожежних систем, систем димовидалення; систем блискавкозахисту; монтажу протипожежних воріт, дверей, люків, завіс, клапанів; вогнезахисної обробки; систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій; систем безпеки (охоронно-пожежної сигналізації; фізичної охорони об'єктів); електротехнічних робіт.

Так послуга підприємства щодо установа охоронної сигналізації передбачає виконання таких робіт: передпроектний огляд об'єкта; підготовка проектно-кошторисної документації; установа сигналізації та монтаж інших систем безпеки; пусконалагоджувальні заходи та навчання персоналу; гарантійне технічне обслуговування системи.

До структурних підрозділів підприємства відносяться: плановий відділ, бухгалтерія, відділ постачання, відділ кадрів, відділ внутрішньої безпеки, юридичний відділ, навчальний центр, відділ транспорту, оперативна група, технічна група, зміни з охорони об'єктів. Організаційна структура фірми передбачає наявність відділу бухгалтерії, однак, частина бухгалтерської роботи передана на аутсорсінг.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації та до його ліквідації, в автоматизованій формі із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми 1С Бухгалтерія. версії 8.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку товариства побудовані на повному плані бухгалтерських рахунків та з одночасним використанням реєстрів бухгалтерського обліку у відповідності до реєстрів програмного забезпечення.

В своїй роботі бухгалтер та аутсорсінгова компанія застосовують розроблену підприємством облікову політику. Облік ведеться за ПСБО.

Автоматизована обробка даних з обліку витрат виконується після автоматизації інших ділянок обліку і передбачає групування витрат за аналітичними і синтетичними рахунками, що забезпечується формуванням відповідних облікових реєстрів, що пропонуються програмою: аналіз рахунку, відомість по рахунку, картки рахунків та групування інформації по окремих елементах витрат.

Формування витрат підприємства здійснюється відповідно до проведених в програмі первинних документів обліку.

Програма дозволяє в автоматичному режимі створювати обов'язкові (регламентовані) звіти, призначені для подання бухгалтерської звітності, податкових декларацій, звітів для органів статистики й державних фондів.

Для обліку витрат застосовують рахунки 9 класу. Собівартість послуг формують на рахунку 23 «Виробництво». До неї включають: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати.

Переважаю в обліку послуг підприємства не буває незавершеного виробництва (НЗВ). У складі НЗВ показують лише ті витрати на виконання незавершених послуг, щодо яких підприємством ще не визнано дохід.

Оскільки в результаті надання послуги не виникає матеріальний актив, рахунок 26 «Готова продукція» не використовують. Фактичну виробничу собівартість послуг безпосередньо списують до складу собівартості реалізації: Дебет 903 Кредит 23.

Заробітну плату нараховують за фактично відпрацьований час за табелями обліку використання робочого часу. На підприємстві діє система

преміювання працівників за підсумками роботи підприємства за рік, за економію ресурсів.

До складу матеріальних витрат відносяться самі системи протипожежної безпеки та їх компоненти.

До статті «Інші прямі витрати» входять: суми амортизаційних відрахувань необоротних активів; витрати на всі види ремонтно-технічного огляду та технічного обслуговування; вартість ремонтних послуг сторонніх організацій; витрати на страхування транспортних засобів та інші.

Для калькулювання витрат на «ПМК» «ЗЕВС» вважаємо доцільним застосовувати позамовний метод. За даним методом витрати збирають в кожному замовленні, отриманому від клієнта. При цьому використовувати простий метод простого підрахунку витрат, що відносяться до даного замовлення.

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості послуг конкретизувати і зафіксувати у наказі про облікову політику підприємства.

Витрати, що пов'язані з операційною діяльністю, але які не входять до виробничої собівартості реалізованої послуг на підприємстві поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Пропонується вести субрахунки для угруповання витрат на збут. При цьому передбачається вести наступні субрахунки: 931 «Витрати на збут», 932 «Витрати на рекламу», 933 «Маркетингові витрати»⁹³⁴ «Інші витрати, пов'язані зі збутом» та визначили основний перелік статей витрат, що відповідають специфіці даного виду витрат підприємства.

Від правильності та швидкості обробки первинних документів, якими оформлюються здійснені витрати, залежать вчасність та достовірність формування фінансового результату операційної діяльності підприємства. Через це виникає потреба в перегляді вимог до організації документообігу, якості та своєчасності формування первинних документів, своєчасності передачі їх на обробку в обліку.

Система внутрішнього контролю є важливим елементом загальної структури управління підприємством.

Метою контролю є досягнення управлінських цілей щодо забезпечення максимально-позитивної результативності ведення бізнесу та мінімізації суб'єктом господарювання різного роду ризиків в їх діяльності через протидію появі помилок та недоліків, перевірку достовірності даних обліку й звітності.

Система внутрішнього контролю повинна мати не формальний, а реальний і систематичний характер. Ознаками такого контролю є: систематичний контроль всієї фінансово-господарської діяльності підприємства, оперативний контроль за понесеними витратами з боку керівників структурних підрозділів; контроль, оснований на точних оцінках, об'єктивних вимірниках, його здійснюють керівник організації, його заступник, головний бухгалтер, бухгалтери та інші фахівці апарату управління; встановлення зворотного зв'язку з контрольованим об'єктом

В роботі наведено етапи контролю витрат підприємства.

За результатами оцінки системи внутрішнього контролю підприємства можна зробити висновок, що воно відноситься до представників малого бізнесу, відповідає його критеріям, представляє скорочену фінансову звітність. В організаційній структурі підприємства відсутній окремий структурний підрозділ, який наділено функціями внутрішнього контролю за діяльністю підприємства. Практично всі структурні підрозділи наділені зобов'язаннями здійснювати поточний внутрішній контроль відповідно до тих функціональних обов'язків, які їм властиві. Відповідальним за організацію системи внутрішнього контролю в цілому є генеральний директор підприємства, фінансовий контроль - бухгалтер, технологічний контроль – технічний директор, безпеку, запобігання, виявлення й розслідування фактів витоку інформації – відділ безпеки.

Поточний контроль діяльності та її відповідності проводиться робітниками підприємства у відповідності до означених їх посадових

обов'язків. У залежності від функціональних обов'язків та займаємих посад робітники виконують і відповідні контрольні функції.

В цілях удосконалення ведення внутрішнього контролю на підприємстві слід прийняти наступні заходи:

- уточнити і доопрацювати функціональні обов'язки і посадові інструкції управлінського персоналу з позиції здійснення поточного контролю;

- передбачити договором на аутсорсінг здійснення виконавцем контрольних функцій стосовно інформації, яка ним опрацьовується, проведення аналізу і доведення встановлених фактів до відома управлінського персоналу підприємства-замовника послуг;

- застосовувати заходи щодо зниження ризику системи внутрішнього контролю з врахуванням особливостей автоматизації облікового процесу з метою запобігання помилкам і порушенням під час створення, введення і отримання даних в електронному середовищі;

- використовувати при контролі різні методи і види контролю з метою пошуку резервів зменшення витрат та стимулювання економії ресурсів;

- приділяти увагу необхідності оперативного отримання інформації про витрати, що дозволяє своєчасно втручатись у виробничий потенціал і оптимізувати його;

- центр уваги в калькуляційній роботі повинен бути направлений, як на визначення точної фактичної собівартості, так і на прогнозні розрахунки собівартості, складання обґрунтованих нормативних калькуляцій та організацію контролю за їх дотриманням.

Доцільно було б на підприємстві ввести посаду внутрішнього аудитора, який би здійснював посилені контрольні функції за витратами, формуванням та розподілом прибутків, достовірністю фінансової звітності, а також за залученням додаткового капіталу інвестицій.

Аналіз структури витрат підприємства показав, що найбільшу частину витрат звичайної діяльності займає собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) і інші операційні витрати.

Структурно динамічний аналіз основних елементів показав, що у звітному році в порівнянні з минулим роком зросла доля собівартості в обсязі реалізації на 4,85%.

Питома вага прибутку від основної операційної діяльності зменшилась на 4,84%. А питома вага прибутку від звичайної діяльності та чистого прибутку збільшились відповідно на 0,21% та 0,17%.

На підприємстві спостерігається позитивна тенденція збільшення майже всіх показників рентабельності крім рентабельності продажу від основної операційної діяльності.

Таким чином, підприємству рекомендується звернути увагу на оптимізацію рівня інших операційних витрат, що забезпечить їх максимальну доцільність та прибутковість, а також є можливість зниження собівартості шляхом перегляду норм витрат сировини і матеріалів, але без втрати якості; здійснити пошук якісного, але за прийнятною ціною сировини та проведенням ремонту основних засобів; поліпшити організацію виробничого процесу, використовуючи ресурсозберігаючі та низько відхідних технологій; переглянути структуру інших операційних витрат та ліквідувати непродуктивні витрати і втрати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К. В. Удосконалення обліку непрямих витрат у частині витрат іншої операційної діяльності підприємства / К. В. Безверхий // Облік, контроль та аналіз на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: Зб. тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця: РВВ ВНАУ, 2015. – С. 8-10.
2. Бужин О. А. Структуризація собівартості продукції – підґрунтя вдосконалення управління у птахівничих підприємствах: Актуальні Проблеми Економіки. 2011. № 11. С. 116 – 120.
3. Галещук С. М. Окремі аспекти відображення операцій в іноземній валюті у фінансовій звітності підприємств: Міжнародний збірник наукових праць. 2012. № 14. С. 307-311
4. Єрмолаєва М. С. Сутність витрат згідно міжнародних та національних стандартів обліку і звітності: Вісник ЖДТУ. 2016. №1(59). С. 129-132.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 22.03.2020)
6. Клим Н. М. Облік фінансових витрат із використанням сучасних інформаційних технологій: інноваційна економіка. 2013. № 43. С.
7. Колінько Н. Відповідність фінансової звітності українських підприємств міжнародним стандартам: Науковий вісник НЛТУ України. 2012. № 22.4. С. 215-219.
8. Концептуальна основа фінансової звітності: Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.09.2010 № 929_009 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929-009> (дата звернення: 23.03.2020).
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»: Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку

від 01.01.2012 № 929_013 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929-013> (дата звернення: 23.03.2020).

10. МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів». (зі змінами і доповненнями). URL: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/320294/file/2021.pdf>. (дата звернення: 23.03.2020)

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.help/law/73>. (дата звернення: 21.03.2020)

12. Облік в галузях економіки.: Навч. посіб. / За ред. Максимової В. Ф.. К.: Центр учбової літератури, 2010. 496 с.

13. Організація обліку : навч. посіб. / Л. Б. Гнатишин, О. С. Прокопишин. – Львів : “Магнолія 2006”, 2014. 432 с.

14. Палий В. Ф. Основы калькулирования / В. Ф. Палий. – М. : Финансы и статистика, 1987. – 288 с.

15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3> (дата звернення: 21.03.2020).

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" затверджено наказом Мініфіну від 25.12.2000 № 39. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.help/law/39/> (дата звернення: 22.03.2020)

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 " Фінансові витрати" затверджено наказом Мініфіну від 28.04.2006 № 415 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06> (дата звернення: 23.03.2020).

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" (П(С)БО 9) затверджено наказом Мініфіну від 20.10.1999 № 246. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.help/law/246/> (дата звернення: 22.03.2020)

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року N 318 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.help/law/318>. (дата звернення: 21.03.2020)

20. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 05.10.2017 № 2164-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 21.03.2020).

21. Прохар Н. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: [монографія] / Н. В. Прохар, Ю. О. Ночовна. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 257 с.

22. Скрипник М.І. Методи обліку витрат і методи калькулювання: сутність і співвідношення понять: Міжнародний збірник наукових праць. 2016. № 2(14). С. 202-206

23. Ткаль Я. С. Витрати на виробництво як економічна категорія та їх регулювання при веденні бухгалтерського обліку: Економічний простір. 2015. № 8. С. 316-322.

24. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 5-те вид., перероб. і допов. К. : Алерта, 2009. 1056 с.

25. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Курс фінансового обліку: Навч. посібник. – К.: Знання, 2007. – 566 с.

26. Гладких Т.В. Фінансовий облік. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 480 с.

27. Голов С.Ф. Облік сільськогосподарських активів за справедливою вартістю: проти течії / С.Ф. Голов // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 11. – С. 87 – 90.

28. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2006. – 704 с.

29. Гончаренко Н.В. Проблеми та перспективи застосування справедливої вартості біологічних активів у сільському господарстві / Н.В. Гончаренко // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 1. – С. 86 – 91.
30. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
31. Домбровський В.М., Гнилицька Л.В., Коршикова Р.С. Управлінський облік: Навч. посіб. / За ред. В.М. Домбровського. – К.: КНЕУ, 2005. – 278 с.
32. Дубій О. 12 уроків з ІС:Бухгалтерії. 2-ге оновлене видання. – Львів: Бак, 2002. – 232 с.
33. Економічний аналіз. За ред. Чумаченка М.Г. – К. КНЕУ, 2001. – 150 с.
34. Жук В.М. Нові методологічні засади обліку сільськогосподарської діяльності та проблеми практичного застосування П(С)БО 30 „Біологічні активи” // Облік і фінанси АПК – 2006. – №6. – С.34-42. 104
35. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами [Текст] : навч. посіб. / І.В. Жолнер. – К. : ЦУЛ, 2012. – 368 с.
36. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999р. №996 – XIV // Все про бухгалтерський облік. – 2000. – №86(511). – С.3-6.
37. Закон України від 26.06.1997р. № 400/97-ВР „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” // Відомості Верховної Ради. – 2000. – N22. – С. 171-197 (зі змінами і доповненнями).
38. Закон України „Про оплату праці” від 24 березня 1995 року N 108/95-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1995. – N17. – С.121-134 (зі змінами і доповненнями).
39. Закон України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” N 1105-XIV від 23

вересня 1999 р. // Відомості Верховної Ради. – 1999. – N 46-47, С.403-421 (зі змінами і доповненнями).

40. Іванюта П.В. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб'єктів: [навч. посіб.] / П.В. Іванюта, З.М. Левченко – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 368 с.

41. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.

42. Канцуров О.О. Облік сільськогосподарської діяльності відповідно до П(С)БО 30 „Біологічні активи” //Облік і фінанси АПК – 2006. – №11. – С.90-91.

43. Кармазін В.А., Савицька О.М. Економічний аналіз: Практикум. – К.: Знання, 2007. – 255 с.

44. Карпенко О.В. Управлінський облік: методика викладання у вищій школі. 105 Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 244 с.

45. Кім Г., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с.

46. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: теорія і практика: Підручник. / За ред. проф. Загороднього А.Г. – Вид. – 2-ге, перероб. і доп. – Львів: „Магнолія 2006”, 2007. – 440 с

47. Кірейцев Г. Облікова політика підприємства. // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2000. –№4. – С.4-8.

48. Кірейцев Г.Г. Методологічні аспекти розвитку бухгалтерського обліку / Г.Г. Кірейцев //Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2000. – № 8. – С. 2-7.

49. Ковальчук М.І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: Підручник. – К.: КНЕУ, 2005. – 390 с.

50. Кучеркова С.О. Облік сільськогосподарської діяльності відповідно до вимог П(С)БО 30 “Біологічні активи” / С.О. Кучеркова // Агроінком. – 2007. – № 1–2. – С. 97 – 100.
51. Ластовецький В. О. Виробничо-комерційний облік і внутрігосподарська управлінська звітність за центрами витрат і відповідальності. – Чернівці, Місто, 2003. – 156 с.
52. Лень В.С. Управлінський облік: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2006. – 317 с.
53. Лень В.С. Стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
54. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік. Навч. посіб. – К.: Вид-во „Центр навчальної літератури”, 2006. – 254 с.
55. Литвин Ю.Я., Олійник В.М. Палюх М.С., Семчишин М.В. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в сільському господарстві: Підручник / За ред. Ю.Я. Литвина. – Тернопіль: Вид-во „Тернопіль”, 1998. – 376 с. 106
56. Людвенко Л. Система управлінського обліку та облікова політика в Україні // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2003. – №7. – С.13-14.
57. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Т. 2 / Макконнелл К.Р., Брю С.Л. – М.: Республика, 2006. – 400 с.
58. Малюга Н. Первинні документи та вимоги до їх складання: облік в сільському господарстві // Баланс-Агро – 2006. – №5. – С.17-18.
59. Малюкіна Н.В. Облік сільськогосподарської продукції: визнання та оцінка // Облік і фінанси в АПК. – 2007. – № 11-12. – С. 40-44.
60. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник / За ред. В.Я. Амбросова. – К.:ВД „Професіонал”, 2005. – 896 с.
61. Маркс Карл. Капітал. Критика політичної економії. [пер. І. І. СкворцоваСтепанова. Т. 2. кн. 2. Процес обороту капіталу. Під ред. Ф. Енгельса]. – М., Політиздат, 1978. – 648 с.

62. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах //Затверджено Наказом Міністерства аграрної політики України від 02.07.2001 р. № 189.

63. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств // Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001р. № 132

64. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств // Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р. №390.

65. Мних Є.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Підручник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 514 с.

66. Моссаковський В. Про управлінський облік // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №10. – С.37-44.

67. Наказ міністерства аграрної політики України від 18 травня 2002 р. № 132 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом МАП України від 6 грудня 2001 р. № 355) „Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств”.

68. Нападовська Л. В. Управлінський облік: підручник / Л. В. Нападовська; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – 2-е вид., доопрац. та допов. – К. : КНТЕУ, 2010. – 647 с.